

آیین نگارش و مکاتبات اداری

۰۹۱۲ ۲۱۵ ۱۹۱۶

ستاد: دکتر موسوی

ساری-مهرماه ۹۳

فصل چهاردهم: آیین نگارش

نشانه گذاری

هنگام سخن گفتن برای نشان دادن ارتباط دستوری و معنایی بین کلمات، جمله یا نشان دادن روابط بین جمله های گوناگون یا اجزای جمله، به وقف یا مکث یا تغییر آهنگ سخن متوسل می شویم. در زبان کتبی این مقصود به کمک علائم و نشانه های سجاوندی حاصل می شود. نشانه های سجاوندی در حکم علائم راهنمایی و رانندگی هستند که کار رفت و آمد را برای راننده و پیاده آسان می سازد. گاه کاربرد زایه جا، به کار نیستن یک علامت، موجب بدخوانی و در نتیجه بدیهمی می گردد؛ علاوه بر آن از سرعت خواندن نیز می کاهد. به کمک علائم نگارشی، تکبیه و آهنگ کلام در نوشته نیز رعایت می شود.

علائم نگارشی عبارتند از:

۱. نقطه	.	۶. گیومه	(())	۱۱. کمانک	()
۲. ویرگول	,	۷. نقطه ویرگول	;	۱۲. ممیز	/
۳. دو نقطه	:	۸. خط فاصله	—	۱۳. ستاره	*
۴. سؤال	?	۹. سه نقطه	...	۱۴. ایضاً	#
۵. توجه	!	۱۰. قلاب	[]	۱۵. ابرو	{ }

برای سهولت یادگیری این علائم و دانستن کاربرد هر یک، آن ها را در جدولی می آوریم.

این نگارش و مکاتبات اداری
استاد: دکتر موسوی ۱۳۸۸ / ۱۹۱۶ ۲۱۵ ۹۱۲-
مساری - مهرماه ۹۳

«جدول علائم نگارشی»

مثال	کاربرد	نام	نشانه	ردیف
فردوسی شاعر جمله سرای ایران است. باید بتوانیم این کار را به انجام برسانیم. ۱۳۷۴ ه.ش (هجری شمسی) رک. کتاب زبان فارسی ۲، سال دوم دبیرستان	۱. در پایان جمله‌های مستقل امری و خبری. ۲. پس از حرف یا حرفی که به صورت نشانه‌ی اختصاری به کار رفته باشند:	نقطه	.	۱
اگر شب‌ها همه قدر بودی، شب قدر بی‌قدر بودی. خدایا، به فریادم برس.	۱. این اجزای جمله‌ی مرکب. ۲. پس از منادا:	ویرگول	,	۲
انوشیروان ثالث، شاعر نوزده‌ام از معاصران در سال ۱۳۶۹ درگذشت. مطلقه‌ی خلیج فارس شامل شش کشور است: ایران، کویت، عربستان، بحرین، قطر و امارات متحده‌ی عربی. مادر، حسن را به سوی خود خواند.	۳. در دو طرف تکرار. ۴. بین کلمات هم‌پایه، به جای «و» به نشانه‌ی هم‌انگهی. ۵. بین دو کلمه که اگر بین آن‌ها مکث صورت بگیرد، ممکن است به اشتباه خوانده یا فهمیده شوند. ۶. به جای هر مکث کوتاه در جمله. ۷. برای جدا کردن اجزای نشانی، منابع نوشته، اعداد، تاریخ. ۸. پس از گروه‌بندی.			
به عنوان مثال، من توان به موارد زیر اشاره می‌کنم ... تهران، خیابان انقلاب، کوچه‌ی پارسا، پلاک ۸۰ هر سال، به یاد این شاعر بزرگ مراسم ابرار می‌شود.				

مثال	کاربرد	نام	نشانه	بسیف
صاحب‌نظران آموزشی معتقدند: مشروط درست نوشتن، دوست فهمیدن است. علی گفت: «این همه راه نور و دراز و این همه بی‌مهری!» اصول دین پنج مورد است: توحید، نبوت، معاد، عدل و امامت حلیه: پیرایه	۱. نیل از نقل قول. ۲. قسبل از سرشمردن اجزای تشکیل‌دهنده‌ی یک مجموعه: ۳. بعد از کلماتی که می‌خواهیم آن‌ها را معنا کنیم یا توضیح دهیم: ۴. بعد از جملاتی که دوسر گیرنده‌ی وعده‌ی توضیح بیش‌تر به خواننده‌مانند و این توضیحات پس از آن ذکر شده است:	دو نقطه	:	۳
ماجرای این‌گونه آغاز شد: من وقتی به کتاب‌خانه رسیدم، ... حیرت‌آورد است که ما چگونه خود را با چنین شرایطی تطبیق داده بودیم: اقتضای نژاده باید بیدار می‌شدیم، از صبحانه شیرینی نبود، تمام روز را عرق می‌ریختم ... علامت سؤال باید در پایان جملته‌ی پرسشی بیاید: آیا این کتاب حال شماست؟ یکجای خبری	۵. قبل از ذکر مثال در مورد حکم یا موضوعی: ۶. برای معنی واژگان در لغت‌نامه‌ها	علامت سؤال		۴
آیا نادتون فکر کرده‌اید، زده هزاران مافوقی نگارشی پیش روی شماست؟ وقایع حافظه‌آور سال ۷۲۲ (۹۷۲ هجری قمری) اتفاق افتاد: بین حسین چه شکلی شده‌ام عجب روزگاری است! مانای دل عبرت‌بین ... آوا همه می‌گویند که او نابغه (۱) است.	۱. در پایان جملات پرسشی: ۲. برای نشان دادن تردید در مورد یک مفهوم، (داخل پرانتز به کار می‌رود): ۳. در پایان جملته‌ی تعجبی، تأکیدی و عاطفی: ۴. پس از اصوات: ۵. برای استهزا: (داخل پرانتز به کار می‌رود)	علامت توجیه	۱	۵
معلم گفت: «امروز کلاس ریاضیات تعطیل است.» فلسفه‌ای در آغاز، میانه و پایان نوشته نقش مهمی دارد. مشکل اصلی جمع ما، «انحصار طلبی» مذهبی خاص است. بار دیگر نام نظام کشور ما را به یاد آورید: جمهوری اسلامی ایران.	۱. دو طرف سخن که به طور مستقیم از حاشیه یا کسی نقل شود: ۲. دو مسووی مسئولان‌ها، اسم‌ها و اصطلاحات علمی یا فنی (فقط بار اول): ۳. برای تأکید بر یک کلمه در جمله (گاهی در چاپ، به جای استفاده از گیومه کلمه‌ی مورد نظر را با حروف تیره (dash) یا ایتالیک می‌نویسند):	گیومه	«»	۶

مثال	کاربرد	نام	نشانه	ردیف
برای نوشتن باید خوب فکر کرد: منابع را جمع آوری کرد: فهرست‌ها را تنظیم کرد: و ...	۱. برای نوشتن باید خوب فکر کرد: منابع را جمع آوری کرد: فهرست‌ها را تنظیم کرد: و ...	نقطه ویرگول (نقطه‌بند)	۱	۷
به این صنایع، مصور، خیال می‌گویند؛ یعنی کاربرد عناصر و آرایه‌هایی مانند استعاره، تشبیه و ...	۲. به این صنایع، مصور، خیال می‌گویند؛ یعنی کاربرد عناصر و آرایه‌هایی مانند استعاره، تشبیه و ...	خط فاصله	-	۸
اهداف ما در دوست‌نویسی عبارتند از: ۱. رعایت شکل درست کلمات؛ ۲. سهولت در خواندن؛ ۳. سرعت بخشیدن در خواندن.	۱. برای جدا کردن جملاتی که از نظر ساختمان و مفهوم، مستقل به نظر می‌رسند؛ ولی در یک عبارت طولانی یا یک دیگر بستگی معنایی دارند؛ ۲. پس از جملات، در بیان توضیح و مثال و پیش از کلماتی مانند مثلاً، فرضاً، یعنی و ... ۳. پس از اجزای هر دسته (آخرین مورد با نقطه مشخص می‌شود)	خط فاصله	-	۸
حافظ شیرازی که او را انسان‌العیب نامیده‌اند، قرآن را با چهارده روایت از حفظ داشت. مباحث هنری، ادبی، تراث و نزدیکی شاعری با هم دارند.	۱. در دو طرف جمله‌ی معرفی‌ده؛ ۲. هنگامی که دو کلمه‌ی پشت سر هم دو جنبه‌ی مختلف از یک منظور را نشان دهد؛ ۳. به معنای و نه، و به، برای بیان فاصله‌ی زمانی یا مکانی؛ ۴. در مکالمه، بین اشخاص داستان‌ها یا نمایش‌نامه‌ها و یا ذکر مکالمات تلفنی، در ابتدای جمله و از سر خط، به چای نام گرفته‌اند؛ ۵. در چاپ، مرگه کلمه‌ای در آخر سطر نگنجد و بخشی از آن در سطر بعد نوشته شود، در انتهای قسمت اول کلمه؛ ۶. برای جدا نویسی حرف‌های یک واژه به منظور تصریح یا تأکید؛ ۱. برای نشان دادن جملات و کلمات محذوف یا ادامه‌دار؛ نویسنده اگر حذف در پایان جمله‌های امری یا خبری باشد، علاوه بر سه نقطه، یک نقطه هم به نشانه‌ی پایان جمله اضافه می‌شود؛ ۲. برای نشان دادن سخن ناتمام، بریده بریده و یا لکنت زبان؛ ۳. برای نشان دادن کشت در گفتار؛ ۴. برای نشان دادن حذف کلام که از جانب نویسنده یا گوینده‌ی اصلی نیست؛ در این صورت علامت ... داخل کروشه می‌آید؛	خط فاصله	-	۸
... تسووشن جنتا خستوا لسان و ... های ملید محقق می‌نورد.	۱. در برابر اسیر تعلیم تن؛ ۲. ساخت شوا	سه نقطه	...	۹
حسین گفت: چه این کار می‌کنید دروغ، و - و - غ ... گزارش انواع مختلف دارد: ورزشی، سیاسی، خبری، هنری و ... که با بخشی از آنرا، آن آشنا می‌شویم؛ حسن گفت: هنر؟ نه، هنرگر نمی‌توانم این موضوع را ...	۱. در برابر اسیر تعلیم تن؛ ۲. ساخت شوا	سه نقطه	...	۹
شما ... شما ... زیانم لال ... من ... من ... نمی‌توانم ... سقف هر ... ی ریخت. آها ... ی حسین، کجایی؟ در مورد دژ، می‌توان به این ترتیب به نتایجی دست یافت [...] مورد دیگری که به آن می‌پردازیم، زبان نوشته است.	۱. در برابر اسیر تعلیم تن؛ ۲. ساخت شوا	سه نقطه	...	۹

